
DICHTERBIJ

Minutenidioterie

door **Hilbert van Doorne**

De vraag werd mij gesteld via Twitter. De vraag was simpel en ruim binnen de 144 tekens die een vraag op Twitter maximaal kan omvatten: *"Jouw werk is geregistreerd in minuten, toch? Hoe ervaar je dat eigenlijk?"*

De eerste vraag was prima te beantwoorden, de tweede vraag leverde een 6-delig antwoord op à 144 tekens per deel. Als een erupterende vulkaan spuwde ik mijn antwoorden de ether in: *"krankzinnig systeem"*, *"ik zou erover moeten bloggen"*, *"productie en productienorm"*, *"de dood aan flexibiliteit en creativiteit"* en nog wat meer van deze strekking. Op persoonlijke titel, dat wel. Het officiële standpunt van mijn organisatie wil ik hier graag buiten beschouwing laten en is, naar ik aanneem, bekend bij de lezer dezes. zo niet, dan zal het niet heel veel moeite kosten om zich hier een voorstelling van te maken.

Dit systeem is fout. Fundamenteel fout. Op verscheidene niveaus - politiek, organisatorisch en uitvoerend - fout.

Op de werkvloer is een systeem ontstaan dat gebaseerd is op wantrouwen. Hulpverleners worden gestuurd door productienormen die door de instelling worden vastgelegd op basis van cliëntgebonden tijd. Deze productiecijfers worden nu rechtstreeks aan de hulpverlener via wekelijkse mailings verstuurd, waarin groene, oranje en rode stukjes balk kenbaar maken of de 'targets' op individueel niveau wel gehaald worden. Deze lijsten worden ergens binnen de instelling door collega's bijgehouden en verstuurd. Deze, voor mij onbekende, collega's bepalen hiermee voor een deel mijn werk en de keuzes die ik maak. Sterker nog, in zekere zin bepalen ze dus sinds kort ook de relatie tussen mij en mijn directe leidinggevende. Aan de hand van zo'n lijst werd mij, voor het eerst in 6 jaar, de vraag gesteld of ik wel alles registreerde op een dag en of ik dat niet anders zou kunnen doen.

Natuurlijk niet! Mijn werk bestaat in grote mate uit crisisinterventies, overleg met collega's, contact met scholen, overleg met families, psychiaters, politie en wat er allemaal nog meer voorbij komt in het leven van de vroege psychotici. In die zin is mijn werk grotendeels onplanbaar en flexibel. De registratie van alles wat ik op een dag doe, doe ik dan ook achteraf. Soms dezelfde dag, soms 2 dagen later. Wat dan volgt is een zoektocht naar een fysiek werkstation om in te loggen en een poging mijn werkzaamheden te reconstrueren aan de hand van mijn agenda, mailverkeer, telefoonhistorie en mijn geheugen.

Het is een systeem van omgekeerde bewijslast: ik registreer zodat ik kan laten zien dat ik onschuldig ben en echt wel hard werk. Zodat ik niet op lijstjes kom te staan binnen de instelling, en beoordeeld word op mijn functioneren op basis van tijdschrijven. Zodat ik me kan verweren tegen het steeds groter wordende administratieve systeem van controlerende en signalerende afdelingen binnen mijn organisatie. Zodat ik groene balkjes zie elke week, al weet ik nog steeds niet wat er dan precies gemeten wordt.

Wat er in ieder geval niet gemeten wordt is hoe ik mijn werk doe. Hoe efficiënt ik ben in mijn gesprekken met mijn cliënten of met de diverse mensen om hen heen. Stel: ik doe de gesprekken ruim binnen het uur dat er voor staat, voor het gemak doe ik het 2 keer zo snel. Zal ik dan een half uur schrijven, zodat ik 2 keer zoveel mensen per dag moet gaan zien dan mijn collega die zich keurig aan het uur houdt? Of schrijf ik dan toch maar een uur, zodat ik de tijd heb om andere zaken op te pakken? Wordt ik nu beloond of bestraft voor efficiëntie? En als ik wel een uur schrijf, fraudeer ik dan?

Gelukkig hoef ik het niet over de inhoud en de resultaten van mijn werk te hebben. Die zijn in dit systeem van ondergeschikte betekenis. Feitelijk gaat het er niet om wat er staat in het dossier, maar dat er iets staat. Het is dus ook van ondergeschikt belang dat een groot deel van onze jongeren ons team verlaat met een afgeronde opleiding, met werk, met gezonde relaties, met inzicht in hun problematiek, met een effectieve behandeling op het vlak van de symptomen, met toekomstperspectief? Dat deze jongeren vervolgens zelf het land in durven te gaan om te verkondigen dat '**het nooit te laat is**'? (zie: www.hetisnooittelaat.nl)

De vragenstelster en *yours truly* zijn het in ieder geval grondig met elkaar eens na een kopje cappuccino: geen **minutenidioterie** meer, maar beoordeling en financiering op basis van behaalde resultaten volgens duidelijk omschreven criteria. Zodat het resultaat voorop komt te staan, en niet de tijd die de hulpverlener kwijt is in direct contact met de cliënt. Zodat voorop komt te staan dat de cliënt tevreden is over zijn leven en de successen die hij heeft behaald, en niet hoe vaak en hoe lang hij de hulpverlener heeft gesproken.

Bovenstaande stuk en nog meer ideeën over de sociale psychiatrie zijn terug te lezen op zijn blog: <https://niksmis.wordpress.com>

Vrijheid voor een eenzaam bestaan

door **Gerard Lohuis**

Vrijheid, de meest elementaire illusie die de mens kan koesteren.

Marijke heeft een chronische ziekte opgelopen en heeft haar baan als secretaresse op moeten zeggen. Ze woont in haar eentje in een riante flat met uitzicht over water. Sinds de dag dat ze haar baan noodgedwongen achter zich heeft gelaten, leeft ze meer en meer in een isolement. 's Avonds zit ze alleen voor zich uit te staren en denkt ze terug aan haar jongere jaren waarin ze, ook al noodgedwongen, voor haar broertje en zusjes heeft gezorgd. Haar moeder was jarenlang ernstig depressief en vader raakte op den duur aan de drank om, zoals Marijke het noemt, de ontbeerde liefde te compenseren. Het had haar een baan als onderwijzeres gekost, want dat was van kindsaf aan haar droom geweest.

Nu ze de tijd voor zichzelf heeft, weet ze zich met zichzelf geen raad. De gekoesterde droom, het verlies van de baan waar ze veel aan heeft ontleend en het feit dat ze niet meer nodig is, maken langzamerhand oude pijn en boosheid in haar wakker. Ze heeft besloten om het contact met haar broer en zussen op te zeggen omdat het haar te veel herinnert aan de tijd van weleer. Hoe meer ze proberen om contact met Marijke te onderhouden, des te grimmiger wordt haar houding naar hen, zodat ze het opgeven om haar 'lastig te vallen'.

"Ze hebben me mijn leven gekost en nu proberen ze mooi weer te spelen", aldus Marijke.

Langzamerhand begint Marijke de buitenwereld letterlijk buiten de deur te houden en gaat ze alleen de deur nog uit voor de hoogst nodige booschappen. Vanuit de kerk is al eens iemand langs geweest met de boodschap dat God in ieder geval van haar houdt, maar deze is onverrichterzake terug gekeerd nadat Marijke de kerkganger met de nodige hoon heeft tegemoet getreden. Ze wantrouwt langzamerhand iedereen in haar omgeving, het meest nog haar directe bureu. Er woont een ex-directeur van een woningbouwcorporatie naast haar en Marijke verdenkt hem er van dat hij haar in de gaten houdt. Sterker nog, ze weet zeker dat hij haar woning met een looper binnen kan komen, en ze heeft hierop de meest waardevolle spullen in de opslag gedaan.

Ik kom sinds enkele maanden bij haar en ze probeert me er van te overtuigen dat mensen haar woning binnen komen en dat ze haar in de gaten houden. Maar ik moet vooral niet denken dat ze gek is en als ik over medicijnen ga beginnen, kan ik net als de psychiater, naar de andere kant van de deur.

Marijke heeft haar eigen wereld gecreëerd en sluit iedereen buiten. Voor haar is vrijheid de meest elementaire noodzaak om te overleven. Vrijheid voor een eenzaam bestaan.

Het café van m'n verloren jeugd

door **Gerard Lohuis**

Joke Hermsen is de schrijfster van het boek *Stil de tijd*. Voor haar is er naast de gangbare kloktijd, een beleefde tijd. Het gaat hierbij om de beleving van tijd, die los staat van ouderdom of jaartal. Zelf keer ik nog regelmatig terug, soms bewust maar meestal onbewust, naar de tijd waarin ik onbevangen en vol energie de wereld tegemoet trad. Zo zie ik me nog protesteren tegen de kernbom, vooral omdat het belangrijk was om ergens tegen te zijn. Het gaf me vitaliteit en levenslust. Of de momenten waarop het eerste contact met een meisje werd gelegd en ik na afloop meende de gehele wereld aan te kunnen. Of het liefste van de wereld verdween wanneer de liefde eenzijdig was en ik na afloop thuis een droevig plaatje draaide, ter troost. Ergens in die tijd is mijn eeuwige jeugd ontstaan die bestand is tegen welke klok dan ook. Het hoofdhaar verdwijnt en wat er rest, kleurt grijs, het tempo wordt trager en ik geniet van de vitaliteit bij mijn zoons waardoor mijn eigen ban-de-kernbom-energie herleeft. Bob Dylan zong het ooit zo mooi in *Forever Young*.

Hoe anders moet het zijn voor Johanna, wanneer het 'forever young-gevoel', dat ergens op jonge leeftijd ontstaat, heeft bestaan uit een leven met ouders die haar voortdurend het gevoel gaven dat ze beter haar best moest doen en dat het leven een aards lijden was, waarbij iedereen in afwachting is van een beter leven erna. Ze mocht niet trots zijn op behaalde resultaten omdat het altijd beter kon. Op zoek naar de vitaliteit ontdekte Johanna vanaf haar twaalfde jaar het ouderlijk gezin en belandde op plekken die bekend staan als de zelfkant van het leven. Eerst bij vriendjes met louche bedoelingen, later in café's en momenteel werkt ze als prostituee. Ze zit regelmatig in een kroeg of in een groot warenhuis koffie te drinken, waar ik even bij haar aanschuif.

Om te horen of ze haar angst de baas kan blijven. En soms om haar te troosten wanneer ze verlangt naar innerlijke rust.

Johanna komt niet naar de GGZ of naar mijn spreekuur. Dat staat voor haar gelijk aan eisen en verwachtingen, aan een leven waar ze nooit meer aan mee wil doen. Haar levenslust bestaat uit haar eigen gang gaan en zich niet binden. Hoewel er een intens verlangen is om zich wel te binden aan iemand die haar het gevoel geeft dat ze er toe doet. Als iemand van wie wordt gehouden.

Nu praat ik met haar in de kroeg, noem het therapie, maar misschien is het voor haar ook een vorm van prostitutie. Een man die langs komt en troost biedt en helpt haar angsten te bezweren, terwijl zij droomt over al die mannen die misschien nog zullen komen. Ondertussen werkt ze met de mannen die voor even langskomen. Ze biedt troost en wordt getroost. In het café van haar verloren jeugd.